

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΡΙΤΣΟΣ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Δ'

ΚΕΔΡΟΣ

Ο ΦΑΡΟΦΥΛΑΚΑΣ

(Σούρουπο. "Ένα δωμάτιο σχεδόν γυμνό, κάτω απ' τὸ φάρο, πὸν φωτίζεται ἀπ' τὸ τελευταῖο φῶς τῆς μέρας κι ἀπ' τὴν ἀντανύγεια τῆς θάλασσας. Στὸ βάθος τῆς κάμαρας φαίνεται τὸ ἄνοιγμα τῆς ἐσωτερικῆς, στριφτῆς, μαρομάρινης σκάλας πὸν ὀδηγεῖ πάνω στὸ φάρο. Πρόκειται γιὰ κάποιον ἀπὸ κείνους τοὺς παλιούς φάρους, μὲ μιὰ μεγάλη λάμπα πετρελαίου, πὸν ἡ περιστροφή τῆς ἐξασφαλίζεται μ' ἕναν πρωτόγονο μηχανισμό: ἕνα συρματόσκοινο μ' ἕνα ἀρκετὰ ὀγκῶδες βαρίδι, στὴν ἄκρη του, ξετυλίγεται ἀργὰ βάζοντας σὲ κίνηση τὴ λάμπα. "Όταν τὸ βαρίδι φτάσει κάτω, τότε, φυσικά, ἡ περιστροφή τῆς λάμπας σταματᾷ. "Ο φαροφύλακας, λοιπόν, εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀγρυπνᾷ ὅλη τὴ νύχτα, κι ὅταν τὸ βαρίδι πλησιάζει στὴ βάση του, ν' ἀνεβαίνει καὶ νὰ «κονορτίζει» πάλι τὸ φάρο — δηλαδὴ νὰ τυλίγει πάλι τὸ συρματόσκοινο γιὰ νὰ συνεχίζεται ἡ περιστροφή μὲ τὸ ξετύλιγμά του. "Ο Φαροφύλακας εἶναι ἕνας δυνατὸς μεγαλόσωμος ἄντρας, κάπως ἀδέξιος κι ἀπορημένος, θαρρεῖς ἀπ' τὴν ἴδια του τὴ δύναμη πὸν ζητάει νὰ τὴν κρύψει σὲ μιὰ πειθαρχημένη σιωπὴ κι ἄλλοτε σὲ μιὰν ἐξομολογητικὴν — ὄχι καὶ τόσο πετυχημένη — ποὺναι γνώρισμα τῶν ἀνήμερων, δηλαδὴ τῶν αἰσθηματικῶν. Ποτὲ δὲν τὸν συναντᾷ κανεὶς σ' ἕνα καφενεῖο ἢ στὴν ἀγορὰ τῆς μικρῆς θαλασσινῆς πόλινης — κάπου ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας μακριὰ ἀπ' τὸ φάρο — κ' εἶναι περίεργο ἀπὸ πού προμηθεύεται τροφίμα, πῶς ζεῖ, πῶς νοικοκυρεύεται. Δὲν ἔχει φίλους, γνώριμους, γυναῖκα. Ζεῖ ὀλομόναχος. "Απόψε, ἕνας παλιὸς του γνώριμος, μὲ μιὰ μικρὴ βαλίτσα, ἔχει ἔλθει ἀπὸ κάπου μακριὰ γιὰ νὰ τὸν δεῖ — ἢ γιὰ ν' ἀποφύγει κάτι, κάποιον κίνδυνον ἴσως — ποιὸς ξέρει; "Ο Φαροφύλακας φαίνεται σὲ παράξενη ἔξαρση κι ἀμηχανία. Μιλᾷ πολὺ. Σὰ νᾶχει τρομάξει ἀπ' τὸ ρῆγμα τῆς μοναξιᾶς του καὶ ταυτόχρονα σὰ νὰ πασκίζει νὰ πείσει τὸν ἄλλον νὰ μείνει μαζί του. "Ισως γιὰ τὴν φοβᾷται μιὰν ἀρνητικὴ ἀπάντηση, δὲν ἀφήνει στὸν ἐπισκέπτη του περιθώριον νὰ σκεφτεῖ καὶ νὰ μιλήσει. Παράλληλα, φοβᾷται τὸν ἑαυτὸ του γιὰ μιὰ πράξη ἀπάτης καὶ προσπαθεῖ νὰ γίνῃ ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ ἀντικειμενικός. Δὲν τὰ καταφέρει πάντα. Καὶ τὸ νιώθει. "Ο λυρισμὸς συμπληρώνει τὰ κενὰ καὶ τὰ ὑπογραμμίζει):

Νὰ μείνεις. Νὰ μείνεις ἐδῶ. Μιὰ ἡσυχία, μιὰ βαθειὰ ἡσυχία·
σχεδὸν μιὰ εὐτυχία, σὰ νᾶλληξε ἡ μεταβλητότητα
ἢ σὰν ἡ θάλασσα νᾶχει ἀναλάβει καὶ τὴ δικὴ μας κίνηση·
κ' ἐμεῖς, ἀπ' τὸ παράθυρο ἐδῶ, μπορούμε νὰ τὴν παρακολουθοῦμε
ἀκίνδυνα, καὶ κάπως μαγεμένοι μάλιστα
ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ φευγαλέα ὑδάτινα σχήματα,
ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀνώδυνες κραυγές, τοὺς ἀναίτιους θορύβους,

τὰ ἐτοιμόρροπα χρώματα, τ' ἀντιφεγγίσματα, τὶς μεταπτώσεις,
ἀμέτοχοι, κολακευμένοι κιόλας ἀπ' τὴ γνώση μας
γιὰ τὸ ἀμετάβλητο τοῦ νεροῦ κάτω ἀπ' τὶς πολυθόρυβες,
τὶς ἀπειλητικὲς χειρονομίες τῶν ἀνέμων. Νὰ μείνεις.

Σὲ λίγο θὰ διακρίνεις κάτω ἀπ' τὸ τεμάχισμα τῶν ἤχων
τὴν ταπεινόφρονη, ἀδιαίρετη σιωπὴ. Θὰ τὴν διακρίνεις
σὰ μιὰν εὐγένεια πρὸς τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ σου. Ἰδίως τὴν ὥρα ποὺ
βραδιάζει

κ' ἡ κάμαρα μυρίζει ἀρμύρα, κάπνα καὶ πετρέλαιο —
(μιὰ δξύτατη εὐωδιὰ ἀπὸ φύκια κι ἄνεμο καὶ σπιτικὴ ἡσυχία,
μαζὶ μὲ τὴ ζεστὴν ἀνάσα τοῦ καφέ καὶ τὴν ἀπέραντη βραχνάδα
τοῦ ὀρίζοντα),

κείνη τὴν ὥρα σὰ νὰ βρίσκεσαι μέσα σὲ μιὰ ἄνετη, στέρεη κοιλό-
τητα

σκαμμένη σφαιρικὰ μέσα στὸ μάταιο θόρυβο,
καί, πότε-πότε, ἀπῶναν κρότο πιδ ἰσχυρό, μιὰ ἐξαισία ταλάντευση
σάμπως νὰ σὲ σκουντάει στὸν ὕπνο σου ἓνα χέρι ἀγαπημένο χωρὶς
νὰ σὲ ξυπνήσει

δίνοντάς σου ταυτόχρονα τὴν αἴσθηση τῆς ἡρεμίας τοῦ ὕπνου
καὶ τοῦ χεριοῦ τοῦ ἀγαπημένου. Ναί, νὰ μείνεις.

Ἐδῶ εἶναι σὰ νὰ βρίσκεσαι σὲ μιὰ καινούργια κιβωτὸ ὅπου σὺνάξεις
μνημεις καὶ πράξεις καὶ ὄνειρα, γιὰ νὰ τὰ σώσεις
καὶ νὰ σωθεῖς κ' ἐσὺ μαζὶ τους, — δέντρα καὶ φυτὰ κι ἀγαθὰ ζῶα
καὶ σπόρους λουλουδιῶν· μπορεῖς νὰ φαντάζεσαι
τὴν ἀνθησὴ τους, σὰ μικρὲς ἐκρήξεις ἀπὸ χρώματα,
σὰ μικρὰ πολύτιμα ἡφαιστεία· — τὰ βλέπεις κιόλας νὰ φωτίζουν
μὲ τὰ χρώματά τους

τὰ χέρια σου, τὴ σόμπα, τὴ ντουλάπα, τὸ τραπέζι
καὶ τὰ παπούτσια σου πάνω στὴν καρέκλα· κ' ἔτσι φωτισμένα
τ' ἄδεια σου χέρια, μοιάζουνε καὶ πάλι σὰ γεμάτα.

Τότε τὸ ξύλινο τραπέζι μὲ τὸ χοντρὸ στρατσόχαρτο
γίνεται ἓνα μεγάλο δάσος ὅπου τέσσερεις νέοι ξυλοκόποι
κόβουν τὰ δέντρα γιὰ νὰ φτιάξουν τὸ τραπέζι· βλέπεις
κ' ἓνα μικρὸ ἐπιπλοποιεῖο ὅπου τέσσερεις νέοι ξυλουργοὶ

σκυμμένοι με πολλή φροντίδα φτιάχνουν τὸ τραπέζι. Ἐδῶ θὰ
 τρῶμε. Κάποτε,
 τὴν ὥρα πού βραδιάζει, οἱ σκιές ἀνεβαίνουν με μικρὲς κυριαρχικὲς
 κινήσεις

σὰν ἀχινιοί, ἐντελῶς σὰν ἀχινιοί, ἀπ' τὰ πόδια τῶν ἐπίπλων
 ὡς τὴ ράχη τῆς καρέκλας, ὡς ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι
 ἀνάμεσα στὰ φλιτζανάκια, τὰ ποτήρια, τὸ σταχτοδοχεῖο
 κ' ὑποχρεώσεσαι νὰ δεῖς καὶ νὰ σωπάσεις· μὰ ἡ σιωπὴ σου
 εἶναι κιόλας μιὰ ὁμολογία πὼς εἶδες, μιὰ μαρτυρία
 πὼς κρατᾷς κάποιον μυστικὸ ἢ πὼς κάτι δὲν ξέρεις,
 μιὰ κατανόηση ἀνεπάρκειας πού πέφτει μ' ἕναν κούφιο θόρυβο
 στὸ βασικὸ κενὸ σὰν ἕνα ἀναμμένο ἀποτσίγαρο στὴ θάλασσα.

Κάποτε πάλι, τίς νύχτες με φουρτούνα, τοῦτο τὸ τραπέζι
 καμπυλώνει τὴ ράχη του σὰν ἡμερος ἐλέφαντας
 γιὰ νὰ σὲ σεργιανίσει σ' ἕνα παραμῦθι. Μὴ νομίσεις
 πὼς πρόκειται γιὰ λησμονιὰ καὶ ἀδράνεια. Ὑπάρχουν κ' ἐδῶ πέρα
 ἕνα σωρὸ δουλειές, καθήκοντα κ' εὐθύνες, ὅπως λένε.

Πρέπει νὰ μεταφέρουμε πετρέλαιο, νὰ καθαρίζουμε τὴ λάμπα,
 νὰ καθαρίζουμε τὸ γυάλινο θάλαμο τοῦ φάρου, νὰ τυλίγουμε
 τὸ συρματόσκοινο σὰ νὰ κουρντίσουμε ἕνα πελώριο ρολοῖ
 πού θὰ σημαίνει τίς ὥρες του μέσα στὴ θύελλα σὰν καμπάνα. Βλέ-
 πεις

κι ὁ φάρος εἶναι σὰν καμπαναριό. Σὰν ἀνέβεις τὴ σκάλα
 θὰ τὸ δεῖς μόνος σου. Κι ὅταν ἀνάβεις τὴ λάμπα
 εἶναι σὰ νὰ χτυπᾷς μιὰ καμπάνα. Καὶ πρέπει ν' ἀγρυπνᾷμε
 μὴ σταματήσει μιὰ στιγμὴ ἢ περιστροφή της. Κάθε φῶς ἔχει τὸν
 ἦχο του —
 καὶ θὰ τὸ ἀκοῦς χωρὶς κὰν νὰ τὸ βλέπεις, ἔστω κι ἂν κοιμᾷσαι.

Πάντα τὴ νύχτα ἀρχίζει ἡ ἐξουσία μας. Μὲς στὸ σκοτάδι,
 με τὴ σιωπὴ ἢ με τὴ βοή τοῦ ὠκεανοῦ κάτω ἀπ' τὰ πόδια μας, θὰ
 νιώθουμε

χιτισμένοι μες στὸ φάρο, ταυτισμένοι μαζί του,
 ἔχοντας τὸ μαρμάρينو ὕψος του ἀκλόνητο
 με τίς πέτρινες ρίζες του χωμένες στὸ βράχο,

μέ τις ρίζες τοῦ βράχου χωμένες στὴ γῆ,
 μέ τις ρίζες τῆς γῆς μπηγμένες στὴ θάλασσα.

Ἐφάρος, θαρρῶ, εἶναι μιὰ ὕστατη κατακόρυφη εὐθεία
 τεταμένη κ' εὐαίσθητη σὰν τὴν αἰχμὴ τοῦ ἀλεξικέρανου. Τὸ μέ-
 τωπο τοῦ φάρου
 χάνεται μὲς στὸν οὐρανό. Ἐσφυγμὸς τοῦ ἀπέραντου
 ἀντιχτυπᾷ κάθε στιγμὴ στοὺς κροτάφους του, πότε
 μέ τὸν ἠλεκτρισμὸ τῆς καταιγίδας, πότε μέ τὸν ἤρεμο
 πυρετὸ μιᾶς ἀνοιξιάτικης νύχτας. Ἄν ἀγγίξεις τοὺς τοίχους
 θὰ καταλάβεις, — ὅπως πιάνεις τὰ μελίγρια σου
 γιὰ νὰ ἐντοπίσεις μιὰ σκέψη. Κ' εἶναι σὰ νάχεις
 τὶς φλέβες σου ἀπλωμένες ἔξω ἀπ' τὸ σῶμα σου,
 διακλαδωμένες στὸν ἀέρα, σὰ γιὰ νὰ κατευθύνεις
 ἓνα παράξενο ἄστρο, δύσκολο καὶ θετικό — ὄχι ἐκεῖνο τῶν μάγων.

Δὲν πρόκειται, λοιπόν, γιὰ λησμονιὰ καὶ ἀδράνεια· κάθε ἄλλο.
 Θὰ μπορούσες νὰ πεῖς μιὰ ὑπεύθυνη ἐρήμωση, διαλεγμένη ἀπὸ
 σένα,
 γιὰ νὰ ὑπάρξεις ἀκέρειος μὲς στὸ ἄδειο. Δὲν ξέρω.
 Ὅχι, μὴ μείνεις. Κούραση τὸ φῶς τοῦ φάρου,
 ἄπιαστο, μακρινό, ἀνωφέλευτο. Μὴ μείνεις.

Ἐἴδιος ἐγώ, πολλές φορές, γιὰ νὰ πιστέψω πὼς ὑπάρχω, μεταφέ-
 ρομαι
 ἀπ' τὴν ἀσάλευτη θέση μου, στὴν πολυσάλευτη θέση
 τοῦ καρραβιοῦ, τοῦ ταξιδιώτη, τοῦ ναυαγισμένου,
 νὰ δῶ, ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά, τὴ σημασία μου, μὲς στὴ νύχτα,
 ὅταν γκρεμίζονται σὲ μιὰ τελευταία ἀστραπὴ τὰ χαρτονένια σκη-
 νικά μας
 καὶ μένει ἡ ἀδειανὴ σκηνὴ μὲ τοὺς νεκροὺς ἠλεκτρολόγους
 κάτω ἀπὸ σκάλες σπασμένες καὶ σκοινιὰ κομμένα,
 ὅταν βουλιάζουν τὰ καράβια, κ' οἱ ἀνθρώποι κοιτοῦν ἀγριεμένοι
 γυμνὸ τὸν ὠκεανό, σὰν τεράστιο μηδέν, μὲς στὴν ὀργὴ τῶν στοι-
 χείων,
 ζητώντας νὰ πιαστοῦν ἀπὸ κάποιο σανίδι,
 γιὰτὶ, βέβαια, δὲν μπορούν νὰ πιαστοῦν ἀπ' τὶς ἀχτίνες τοῦ φάρου.

“Αχρηστος φάρος — τὸ πολὺ νὰ φωτίσει τὸ ναυάγιο, δείχνοντας
 πὸ τρομερὸ τὸ στόμα τῶν κυμάτων. Κι ὅμως, τότε,
 ἐγὼ ζητοῦσα νὰ συλλάβω τὸ δικό μου νόημα
 μὲ τὴ δική τους αἴσθηση· νὰ μεταφράσω μὲς στὰ μάτια τους
 τὸ φῶς τοῦ φάρου, πού, τὰ βράδια, ἐγὼ τὸ ἀνάβω
 καθοδηγητικὸ ἢ παρηγορητικὸ σὰν μιὰ κραυγὴ στὸ σκοτάδι:
 «κρατήσου ἀκόμη — φτάνεις»· — ποιὸς ν’ ἀκούσει
 καὶ πῶς νὰ κρατηθεῖ ἀπὸ λίγο φῶς;” Ὁχι, μὴ μείνεις.

Καλύτερα στὴ θέση τοῦ ναυαγισμένου, ὄχι τοῦ φαροφύλακα
 πού, ἔξω ἀπ’ τὸν κίνδυνο, ἐποπτεύει τὸ μεγαλειῶδες τάχα θέαμα
 τῆς καταιγίδας,
 κάποτε μαγεμένος, κάποτε ὑπερόπτης μάλιστα
 πού τῶδε καὶ τὸ φώτισε. Μὴ μείνεις. Καλύτερα
 στὴ θέση ἐκείνου πού παλεύει μὲ τὸ σῶμα τοῦ νεροῦ. Ποιὸ νόημα
 νάχει ἢ ἐπιμονὴ πάνω ἀπ’ τὸν κίνδυνο γιὰ μιὰ ἀχρηστη βοήθεια,
 ποιὰν ὑστεροβουλία νὰ κρύβει γι’ αὐτὸν πού τὴ δίνει,
 γι’ αὐτὸν πού τὴ δέχεται (ἂν τὴ δέχεται), ποιὰ νέα σχέση,
 ποιὸ νέο χωρισμὸ καὶ γιὰ τοὺς δύο ἐτοιμάζει;

Συχνὰ ξεγελιόμαστε μόνοι μας· κάθε παραίτηση:
 ἓνα καινούργιο, κρυφὸ καταφύγιο· κ’ ἡ θελημένη μοναξιά μας:
 μιὰ καθαρὴ ἀναμονή, ἓνα στοίχημα ὅπου παίζεις
 ὅλη τὴ ζωὴ σου δίχως μάρτυρες· κ’ εἶσαι ὁ μόνος ἐσὺ πού θὰ πλη-
 ρώσεις
 ἢ μὲ τὴν πλήρη ἄρνησή σου ἢ καὶ μὲ τὴν ταπεινώση
 νὰ ἐπιστρέψεις σ’ αὐτὰ πού ἐγκατέλειψες (γιὰ νὰ τὰ δοκιμάσεις
 τάχα)
 κι αὐτὰ μῆτε σὲ ζήτησαν μῆτε σὲ περιμέναν μῆτε σὲ θυμήθηκαν
 μῆτε κὰν ἐνωσαν πὼς λείπεις· κ’ ἔτσι
 ἔμεινε ὀλόκληρη ἡ δοκιμασία δική σου, μονάχα δική σου.

Θὰ πεῖς πὼς μένει ἀκόμα ἡ θάλασσα. Μά, πάλι,
 δὲν μπορεῖς πάντα νὰ μιλάς μαζί της. Κάποτε,
 κάτι γαλήνια δειλινά, πού περιδιάβαζα στὰ βράχια,
 κλωτσοῦσα τὰ φύκια ἢ τίς παράξενες ρίζες

κάποιων δέντρων πού ξέβρασε ή φουρτούνα
 ή τίποτα κοχύλια και χρωματιστά γυαλιά, ψάχνοντας
 για κάποιο ανθρώπινο ἔχνος, για κάποιο κουρέλι από πουκάμισο,
 για κάποιο παπούτσι σκεβρωμένο απ' τ' άλάτι· κι όλόγυρα
 άκουγόταν βουβός ό παλμός του δειλινοῦ σαν ή μοναδική πραγμα-
 τικότητα.

Άλλοτε πάλι, τίς νύχτες, σαν άναβα τή λάμπα,
 στεκόμουν στον έξώστη και περίμενα ένα πλοίο,
 όχι να δεϊ, να συνεχίσει τήν πορεία του, ένα πλοίο
 να πλέει προς τά έδω· ν' άράξει έδω· κι όχι για ν' άποφύγει
 κάποιο μεγάλο κίνδυνο· μά με καθάριο
 προορισμό για έδω· και ν' άκούσω να ρίχνει
 τήν άγκυρά του, σά ν' άνοίγει μιá πόρτα από καιρό κλεισμένη,
 όπου μέσα είμουν κλεισμένος έγώ· και δέν ήξερα
 πώς θ' άκουγα τό τρίξιμο τής πόρτας· δέν ήξερα
 ποιά στάση θάπαιρναν τά χέρια μου, τό πρόσωπό μου.

Φαντάζομουν κιόλας τά κατάρτια του πλοίου ίσοζυγιασμένα με
 τό φάρο·

τους επιβάτες με τίς βαλίτσες τους να πηδάνε σε τούτα τά βράχια·
 τήν όμιλία τους στραμμένη κατευθείαν σε μένα, ίση με μένα —
 όχι καθόλου θαυμασμός ή εύχαριστία, ούτε, προπάντων,
 εύγνωμοσύνη, με τήν ξένη εκείνη προφορά της,
 με τήν ξένη της εκείνη διάχυση για τή σωτηρία του έαυτοῦ μας· όχι.

Περίμενα, λοιπόν, να ξεχωρίσω μες στο θόρυβο τής θάλασσας
 μιá ανθρώπινη φωνή, ένα γνέψιμο, ένα κάτι,
 μιá έλάχιστη αναγνώριση τής μοναξιās μας και τής άντοχής μας
 για ν' άντέξουμε πάλι σε διπλή μοναξιά και παραγνώριση. Τότε
 κι ό ίσκιος του γλάρου που έπεφτε στο πάτωμα από τούτο τό πα-
 ράθυρο

είταν μιá παλάμη, μιá κομμένη παλάμη
 ένός χεριού που έτοιμαζόμουνα να σφίξω.

Πάντα κουράζεται κανείς απ' τή μεγάλη σιωπή ή απ' τό μεγάλο
 θόρυβο,

ἀπ' τὶς μακριῆς σκιῆς ποὺ σχεδιάζονται στὸ ἔρημο πέλαγος,
 ἀπ' τὶς χειρονομίες τῶν προβολέων πάνω στὰ κύματα
 ἢ πάνω στὰ σύννεφα, κατὰμοια με ἀρχαίους θιάσους
 ὄλο γενειοφόρα προσωπεῖα, καθόρνους καὶ μεγάλα σκῆπτρα. Κου-
 ράζεσαι.

Μέσα σὲ τέτοιο διάκοσμο, τὸ φῶς τοῦ φάρου, ἀναπόμετρα,
 ἔπαιρνε κάτι τὸ ἀλαζονικό· γι' αὐτὸ κιόλας πάσκιζα
 νὰ τὸ ἀλλάξω σ' ἓνα ἡμερο φῶς μιᾶς κοινότητας λάμπας
 πίσω ἀπὸ τζάμια φτωχικοῦ σπιτιοῦ, (λέω θὰ τὸ πρόσεξες καθὼς
 ἐρχόσουν) —

ἓνα φῶς ποὺ φωτίζει μαλακὰ δυὸ σκαλοπάτια, ἓνα ὀλόγυμνο δέντρο,
 ἓνα αὐγὸ γλάρου μὲς στὴ φύχτα τῆς νύχτας
 ἢ ἓνα ψάρι μικρὸ ποῦχει χάσει τὸ δρόμὸ του. Αὐτὸ προσπαθοῦσα.

Δὲ λέω, — ἐτούτῃ ἢ ἀλλαγῇ μπορεῖ καὶ νὰ γινότανε, μὴ καὶ τρο-
 μάξουν

οἱ ταξιδιωτὲς, μὴ καὶ θαμπωθοῦν, μὴ καὶ κλείσουν τὰ μάτια τους
 καὶ δὲ μὲ δοῦν — κ' ἴσως κ' ἐγὼ νὰ μὴν τοὺς δῶ, — ποιοὺς ξέρει; —
 "Ἐχει κ' ἡ μοναξιά τὶς πονηρίες της. Πάντα περίμενα — σοῦ τόπα —
 ν' ἀκούσω τὸν ἦχο μιᾶς βαλίτσας ν' ἀνοίγει

καὶ ν' ἀπευθύνεται προσωπικὰ σὲ μένανε. Μπορεῖ καὶ νὰ θυμό-
 ταν κάποιος νὰ μοῦ φέρει

δυὸ - τρία μαντίλια (ὅπως ἀπόψε ἐσύ), κἀνα πουκάμισο
 ἢ μιὰ τσατσάρα — τὴ φαντάζομουν κιόλας σὰν ἓνα ἐλάχιστο κιγ-
 κλίδωμα

σ' ἓνα παιδιάστικο ἐξοχικὸ περιβόλι — ναί, μιὰ τσατσάρα.

Καθένας ἔχει ἀνάγκη νὰ πλυθεῖ, νὰ χτενιστεῖ καί, κάποτε,
 νὰ κοιταχτεῖ σ' ἓνα μικρὸ καθρεφτάκι τῆς τσέπης ἢ στὰ μάτια
 κάποιου γνωστοῦ. Γιατὶ, βλέπεις, καθένας κουράζεται,
 καθένας μας συχνὰ στοχάζεται ἀχρηστη τὴ μοναξιά του,
 ἀχρηστο καὶ τὸ φῶς του, μιὰ κι αὐτὸ ἀποκρύβει ἐκεῖνον ποὺ τὸ
 δίνει.

Καθένας μας, λοιπόν, προσμένει ἔστω καὶ κάτι ἐλάχιστο,
 μιὰ τσατσάρα, ὅπως σοῦλεγα, γιὰ νὰ χτενίσει τὰ μαλλιά του

ὅσο εἶναι ἀκόμη μαῦρα ἢ κι ὅταν ἀσπρίσουν, —
 κι οὔτε μπορεῖ τὸ φωτοστέφανο πού τοῦ φορέσαμε
 ὅσο λαμπρὸ κι ἂν εἶναι ν' ἀντικαταστήσει τὰ μαλλιά του·
 ἄλλωστε και τὸ φωτοστέφανο θαρρῶ πὼς ἔχει πότε-πότε ἀνάγκη
 νὰ χτενίζεται

(αὐτὸ προπάντων) γιατί ἄλλιῶς οἱ ἀχτίνες του
 ἀγριεύουν σὰν ἀγκάθια πρὸς τὰ μέσα και πρὸς τὰ ἔξω
 κι οὔτε μπορεῖς πιά νὰ τὸ ἀγγίξεις οὔτε και νὰ τὸ φορέσεις.

Ἐδῶ, τὰ ξημερώματα, τὸ φῶς εἶναι μιὰ ὑπόσχεση
 θαμπή και ἀόριστη — μιὰ πάντα μιὰ ὑπόσχεση. Περίμενα, λοιπόν,
 ἕναν δικό μου (ποιόν δικό μου;) ταξιδιώτη
 ἢ κάποιον ναυαγὸ· κ' ἐτοίμαζα νερὸ στὸ τζάκι
 γιὰ νὰ τὸν πλύνω μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια. Κάποτε, μάλιστα,
 ἔφτασα νὰ προσμένω ἔστω και κάποιον πνιγμένο
 γιὰ νὰ τὸν ἀγαπήσω, νὰ τὸν κλάψω, νὰ τὸν θάψω
 ἐδῶ κοντά μου. Καὶ μοῦτυχε ἀκόμη
 νὰ ἐτοιμάζω μιὰ ὀμιλία μὲ τὸ θάνατο
 ἀπλή και φιλική — μ' ἕναν συγκεκριμένο θάνατο.

Ἄσχι, μὴ μείνεις, καλέ μου. Δὲ λέω γιὰ τίς μεγάλες θύελλες
 πού σοῦ χτυποῦν μὲ τίς γροθιές τους τὰ παράθυρα
 και πού ἀξιῶνουν τὴν παράδοσή σου. Τότε,
 δὲν εἶναι τόσο δύσκολο· — εἶναι ὁ φόβος κ' ἡ ἀντίσταση,
 ἀκόμη και τὸ πείσμα. Λέω γιὰ τίς ἄλλες
 τίς κρυστάλλινες νύχτες τῆς ἀνοιξῆς
 ἢ τοῦ καλοκαιριοῦ· τότε πού ἀκούγεται εὐδιάκριτα
 τὸ μακρινὸ καμπάνισμα τῆς διαφάνειας
 τότε πού γυάλινα καράβια πλέουν μέσα στὰ φῶτα τους
 κάτω ἀπὸ τ' ἀνεξήγητο ἀναφυλλητὸ τῶν ἄστρων.

Τότε πού κ' ἡ πιὸ ἐλάχιστη πνοή στὸ μέτωπό σου
 ἀπ' τὸ φτερὸ ἑνὸς ἐντόμου, εἶναι ἕνα ἀνέκκλητο πρόσταγμα
 νὰ ὑπάρξεις μ' ἕναν ἄλλο, μέσα σ' ἕναν ἄλλο
 κι οὔτε χωράει ἀναβολὴ κάτω ἀπ' τὸ ἐξαίσιο φεγγαρόφωτο
 ποῦναι ἢ ἀκέρια ἀναβολή. Γι' αὐτὸ σοῦ λέω —

δύσκολο νὰ μπαλώνεις μόνος σου τις κάλτσες σου, δύσκολο νὰ
 μπαλώνεις
 τὸνα σου χέρι μὲ τ' ἄλλο, τὸνα σου μάτι μὲ τ' ἄλλο,
 τὸν ἓνα χτύπο τοῦ ρολογιοῦ μὲ τὸν ἄλλο,
 τὸν ἓνα ἤχο ἀπ' τὸνα κύμα μὲ τὸν ἄλλο ἀπ' τ' ἄλλο κύμα.

Σὰν ἀνεβαίνεις μονάχος τῆ στριφτῆ μέσα σκάλα
 μὲ τὰ μικρὰ στενήμακτρα παράθυρα ποὺ βλέπουν
 πρῶτα στὴ θάλασσα, ὕστερα στὸν οὐρανό, ζαλίζεσαι κάπως,
 θαρρεῖς πῶς ποτὲ δὲ θὰ τελειώσει ἡ σκάλα, σὰ ν' ἀνεβαίνεις
 σκοτεινά, σκοτεινά μὲς στὰ ἴδια σου τὰ σπλάχνα, σὰ νὰ τυλίγεσαι
 γύρω στὸν ἑαυτό σου, μὲς στὸν ἑαυτό σου,
 σὰ νὰ συστρέφεσαι μονάχος μέσα στὸ ἄγνωστο
 καὶ λίγο-λίγο νὰ ξεφεύγεις ἀπ' τὴ γῆϊνὴ ἔλξη· — ζαλίζεσαι.

Ἐτοῦτῃ ἡ σκάλα εἶναι ἓνα πέτρινο τρυπάνι· στρίβει ἀτέλειωτα
 ἀνοίγοντας μιὰ ὀπὴ στὸ κενό. Κι ὅταν φτάνεις ἐπάνω στὸν ἐξώστη,
 ἡ δύναμη τῆς ἔλξης πρὸς τὰ κάτω εἶναι ἴση μὲ τὸ ὕψος ποὺ ἀνέ-
 βηκες. Τότε
 δὲν πρέπει πιά νὰ κοιτᾶς οὔτε κάτω οὔτε πάνω
 παρὰ μόνον κατευθεῖαν μπροστά, στὴ θέση τῶν ματιῶν σου,
 κ' εἶναι τότε τὰ μάτια σου σὰ δυὸ πλατιά, ἀνοιχτὰ φτερά ποὺ σὲ
 κρατᾶνε
 ἀνάμεσα γῆς κι οὐρανοῦ σὲ μιὰν ἀσάλευτη, βαθειὰ κι ὀλότρεμνη
 ἰσορροπία.

Εἶναι ἕμορφα κάτι τέτοια ἀπογεύματα — σὲ κεῖνο ἀκριβῶς τὸ
 σημεῖο
 ποὺ μοιάζει σὰ νὰ σμίγει ἡ ἀκίνησια μὲ τὴν κίνηση,
 ἡ ἐλαφρότητα μὲ τὴ βαρύτητα· — συχνὰ τὸ πετυχαίνουν οἱ γλάροι
 — τὸ πρόσεξες; —
 καὶ τότε ὁ γλάρος εἶναι μιὰ παλάμη ποὺ σκεπάζει τὸ ἄδειο,
 ἢ σὰ μικρὸ μετέωρο ἀγαλμάτιο μιᾶς νίκης
 ἀκατανόητης κι ἄσκοπης, ποὺ συγκεντρώνει στὴ λευκότητά της
 ὅλο τὸ φῶς τῆς νύχτας ποὺ ἔρχεται καὶ τῆς μέρας ποὺ φεύγει.

Κεῖνες τις ὥρες, τὸ σῶμα σου ἀφημένο μὲς στὴ δύναμή του

καί στη βαθειά του κούραση ταυτόχρονα, σοῦ ἀνήκει ἀκέραιο.
 Μά, λίγο-λίγο, νιώθεις τὴν καρδιά σου νὰ βαραίνει, σὰν τὸ μεγάλο
 βαρίδι αὐτοῦ τοῦ φάρου
 δεμένο στὸ συρμάτινο σκοινί, νὰ χαμηλώνει
 ἐπίσημα, αὐστηρά, βουβὰ κι ἀργόπρεπα,
 μ' αὐτὴ τὴν αἴσθηση τοῦ ὕψους καὶ τῆς πτώσης
 ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν περιστροφή τῆς λάμπης, πάνω ἀπὸ σένα,
 ἀπὸ μιὰ μυστικὴ ἀναγκαιότητα τῆς σκοτεινῆς δικτῆς σου καταβύ-
 θισης.

Τότε ἡ ὄσμη τοῦ πετρελαίου θαρρεῖς πὼς σμίγει μ' ἓνα ἄρωμα
 οὐράνιο·
 τὸ φέγγος τῆς θάλασσας πλέει στὸ δωμάτιο· ἡ θάλασσα
 ἀνεβαίνει πὺδ πάνω ἀπ' τὴ σιωπὴ, πάνω ἀπ' τὸν ὕπνο· καὶ τὸ φύ-
 λο σου
 μένει σὰν τὸ μοναδικὸ κατάρτι πάνω ἀπὸ μιὰν ἀόριστη πλημμύρα.

Ἄ, ναί, εἶναι ἄμορφα. Μπορεῖς, λοιπόν, νὰ μείνεις.
 Ὁ ἦχος τοῦ νεροῦ μὲς στὶς σπηλιὲς τῶν βράχων
 εἶναι ἓνα εὐχαριστῶ δικό σου ποὺ ἐπαναλαμβάνεται γιὰ ὄλους καὶ
 γιὰ ὅλα,
 εἶναι ἓνα εὐχαριστῶ γιὰ σένα ποὺ ὄλοι κι ὅλα τὸ ἐπαναλαμβάνουν.
 Στὸν ἀέρα
 ξεχύνεται ἓνα ἀτέλειωτο κουδούνισμα, σὰ νὰ περνᾶνε μὲς στὴ νύχτα
 μεγάλα φορτηγὰ αὐτοκίνητα ποὺ κουβαλᾶνε
 χιλιάδες μπουκάλια λεμονάδες γιὰ κάτι ἀπόμερα κεντράκια
 κάπου κάτω ἀπ' τὰ δέντρα, ὅπου φιλιοῦνται
 νεαρὰ ζευγάρια πίσω ἀπὸ τὰ λαμπερά, μεγάλα, ὀλόδροσα ποτήρια.

Μά, κάποτε, ποὺ πέφτει ἡ νύχτα, κ' εἶναι ἡ ὥρα
 ν' ἀνέβεις πάλι ν' ἀνάψεις τὴ λάμπα τοῦ φάρου, μιὰ κούραση
 σοῦ δίνει τὰ μέλη· — νὰ μείνεις ἀσάλευτος
 σὰν μέσα σὲ πηγάδι, βουλιαγμένος ἀκέρσιος στὸ σκοτάδι, ἀόρατος,
 δίχως
 νὰ δίνεις τὸ σημάδι σου στὸν κόσμο, ἀδιάφορος
 γιὰ τὰ καράβια ποὺ περνοῦν, γιὰ τοὺς κινδύνους τους, νιώθοντας
 νὰ σὲ σκεπάζουν τ' ἀλλεπάλληλα στρώματα τῶν ἰσκιων

μὲς σὲ μιὰ νάρκη, πού σὲ λίγο γίνεται μέθη, καὶ τὸ σκοτάδι ἀραιώνει,
 κ' ἐδῶ σπιθίζει ἓνα ὑδρόβιο ἀστέρι
 κ' ἐκεῖ πηδαίει ἀστράφτοντας ἓνα δελφίνι
 κ' ἓνα ὀλάκερο γυάλινο δάσος τρέμει ἀπὸ τὸ σπιθοβόλημα τῆς φυλ-
 λωσιᾶς του.

Μιὰ σιωπηλὴ μουσική, ἓνας ἀσάλευτος στρόβιλος· — ἡ καρέκλα
 ὅπου κάθεται
 εἶναι ἓνα σύννεφο· ἐτοῦτο τὸ τραπέζι κυματίζει ἀδέσποτο σὰ νᾶναι
 μιὰ ὀρμὴ τραπεζιοῦ ἀπραγματοποίητη· κι ὅλα ἐτοιμάζονται
 νὰ γεννηθοῦν μέσα σὲ μιὰ δισταχτικὴ εὐτυχία,
 μὲς σ' ἓνα φόβο ἐρωτικὸ μὴ διαψευστοῦν ἀπὸ τὸ σχῆμα τους καὶ
 τ' ὄνομά τους.

Μιὰ στάμνα πλάθεται, ξεπλάθεται σὰ ρευστὸ φῶς, δοκιμάζοντας
 τὸν ἑαυτὸ της, μὴν ἀποφασίζοντας ἀκόμη νὰ ὑπάρξει,
 κι ἀκοῦς τὸν ἡμικυκλικὸ χορὸ τῆς λαβῆς της
 νὰ καμπυλώνεται πότε περσότερο, πότε λιγότερο,
 νὰ ἐγγίζει μιὰ στιγμὴ τὸ σῶμα τῆς στάμνας, ν' ἀπομακρύνεται πάλι
 ἀνεξάρτητη, κοιτάζοντας ἄλλοῦ, ὑπονοώντας ἄλλο,
 πλέοντας μὲς στὴ μέθη τῆς εὐλυγισίας της
 σὰ φτερωτὸ ἔρπετό, σὰν αὐτοδύναμο ἄνθος ἀπὸ ρόδινο ἀσῆμι.

Κι ὅλα προσμένουν μέσα στὴν ὠραία ταλάντευσή τους
 ν' ἀναλάβεις ἐσὺ τὴν εὐθύνη τους καὶ νὰ τὰ πράξεις,
 νὰ τοὺς δώσεις τὸ νόημά τους, τὴ μορφὴ τους,
 νὰ τὰ τοποθετήσεις καὶ νὰ τὰ ὀνομάσεις. Μὰ ἐσὺ
 ἀργοπορεῖς, μαγεμένος ἀπ' τ' ἀόριστο κι ἀνώφελο. Τότε,
 τὴν ὥρα ἀκριβῶς τῆς τελευταίας λησμοσύνης, τὴν ὥρα
 πού πρέπει ν' ἀνάψεις τὸ φάρο, ἀντηχεῖ
 τὸ τρομερὸ κουδούνισμα σὰν ζυπνητῆρι
 εὐστοχο κι ἀκριβὲς μέσα στὸν ὕπνο σου, πού κόβει τὸν ὕπνο,
 σὰν τὸ σπασμὸ στὸν ἔρωτα, πού κόβει τὸν ἔρωτα. Τινάζεσαι —
 κ' οἱ ἀχτίνες τῆς λάμπας πού πρόκειται ν' ἀνάψεις
 ἔχουν κιόλας δεθεῖ σὰ σκοινιά στὸ λαιμό σου, στὰ χέρια σου
 καὶ σὲ τραβοῦν πρὸς τὰ πάνω, πρὸς τὰ ἔξω. Μὲ τὸ φῶς πού ἀνάβεις
 γιὰ νὰ δοῦν τὰ καράβια, βλέπεις καὶ ὁ ἴδιος,

βλέπεις τὰ καράβια πού βλέπουν τὴ λάμπα σου,
βλέπεις τὰ χέρια σου χρυσά, θαυματουργὰ καὶ χρήσιμα.

Κ' ἔτσι πού στέκεις, κάποτε, καταμεσῆς τοῦ γυάλινου θαλάμου,
δίπλα στὴ λάμπα, φωτισμένος ὅλος ἀπ' τὴ λάμπα πού ἀναψες,
θαρρεῖς πὼς εἶσαι ἡ ἴδια ἡ φλόγα της, πού ποτέ της δὲ σώνεται.

Συχνὰ τυχαίνουν κάτι τέτοιες παραισθήσεις· — μπορεῖ νᾶναι
ἀπ' τὴ μεγάλη μοναξιά· μπορεῖ κι ἀπ' τὴ βοή τῆς θάλασσας
πού σὲ ζαλίζει σὰ νὰ σπάσανε μεμιᾶς οἱ σωλῆνες τῆς ὑδρευσης
καὶ στὴν ἀρχὴ δοκιμάζεις νὰ διορθώσεις κάποιον
μὰ τὸ νερὸ πιδακίζει ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, πλημμυρίζει τὸ σπίτι
κ' ἐσὺ τὰ παρατᾶς στὸ τέλος, κρατώντας μιὰ τανάλια στὸ χέρι σου
σὰν κάποιος πού κρατᾶει ἓνα σπασμένο τιμόνι σ' ἓνα ἄορατο καράβι.

Μπορεῖ ὅλα τοῦτα νὰ συμβαίνουν πάλι ἀπ' τὴν πολλὴν ἀγρύπνια —
γιατὶ γιὰ νᾶσαι στὴν ὥρα σου στὴ δουλειά σου, στὴ βάρδια σου,
πάντα φαντάζεσαι πὼς κάποιος κινδυνεύουν καὶ πρέπει νὰ τοὺς
σώσεις

ἢ πὼς ἐσὺ κινδυνεύεις καὶ πρέπει νὰ σωθεῖς. Κι ἀλήθεια,
μὴ τάχατε δὲν κινδυνεύουμε ὅλοι μας, κάθε στιγμὴ; Γι' αὐτὸ σοῦ
λέω — παραισθήσεις.

Κι ὅμως θαρρῶ πὼς, κ' ἔτσι, αὐτὸ πού φτιάχνουμε, κάτι σημαίνει,
τραβάει πιὸ πέρα ἀπὸ μᾶς, προπορεύεται, ὀδεύει
σὰν ἄσχετο ἀπὸ μᾶς, καὶ συχνὰ μᾶς κρατᾶει ἀπ' τὸ χέρι
ὅπως κρατᾶει ἓνας εὐρωστος ἔφηβος τὸ γέροντα τυφλὸ πατέρα του
κ' ἐκεῖνος προχωρεῖ, χαμογελώντας ἤσυχα, πιὸ πέρα ἀπ' τὴν τυ-
φλότητά του.

Ναί, παραισθήσεις, ὅπως σουλεγα· — ποιὸν τάχα νὰ σώσεις;
πὼς τάχα νὰ σωθεῖς καὶ ὁ ἴδιος; Καθένας τραβάει
τὸ δικό του τὸ δρόμο· δὲ βλέπει πού τοῦ γνέφεις· δὲ βλέπουμε. Ἡ
λάμπα μας

ἓνα μάταιο ἀστέρι, — πόσο μάταιο. Μόλις ὁ ἄλλος στρίψει
τὴ δική του γωνιά, τὸ ἀστέρι πιὰ δὲ φαίνεται· ξεχάστηκε κιόλας.

Ἴσως γι' αὐτὸ διαλέγουμε πάντοτε νὰ φωτίσουμε δρόμους

χωρίς στροφές και γωνιές — δρόμους πλατύτατους,
μεγάλες άπλωσιές, όπως ή θάλασσα, π.χ. Γι' αυτό ακόμη,
σάν είναι να φωτίσουμε πολυδαίδαλους δρόμους, κρεμάμε
πολύ ψηλά τή λάμπα μας, σ' ένα μεγάλο στύλο, σ' ένα φάρο,
για να φωτίζει πάνω άπ' όλες τις γωνιές, πάνω άπ' τά κύματα,
ώς εκεί

πού καμπυλώνει ή θάλασσα τό γόνατό της δρασκελώντας τόν όρί-
ζοντα.

Γιατί παραισθήσεις, λοιπόν; Άλλος φάρος πιό πέρα
θ' αναλάβει σέ λίγο τά καράβια. Ή λάμπα ύπάρχει,
κ' έμεϊς ύπάρχουμε. Κ' είμαστε έμεϊς
πού φτιάχνουμε τή λάμπα· έμεϊς πού τήν ανάβουμε
καταμεσής στή νύχτα. Και μπορούμε να ποϋμε πώς έμεϊς
είμαστε ή φλόγα τής λάμπας — έστω ή άνώνυμη φλόγα· τί ση-
μασία

άν δε γνωρίζουν ποιός τήν άναψε; — τί σημασία
άν μάς θυμούνται ή όχι; Πάντως τά καράβια
μέ τό δικό μας άστρο προσανατολίζονται· άρμενίζουν
για τήν Ύδρα, τή Σάμο, τόν Πειραιά, τή Μονοβάσια, τά Κύθηρα.
Δέ φτάνει τάχατε να ξέρουμε πώς έφτασαν ή πώς θα φτάσουν;

Πολλές φορές, φαντάζομαι τά χέρια τών ταξιδιωτών φωτισμένα
άπ' τή δική μου λάμπα, έτσι κάπως σά νάναι χρυσωμένα
άπ' τό χνώτο μιās μακρινής φιλίας. Φαντάζομαι ακόμη
(δταν πηδοϋν στήν αποβάθρα, κ' οί δικοί τους τούς σφίγγουν τά
χέρια) πώς κάποιοι

άγνωστοι φίλοι σφίγγουν τά δικά μου χέρια· κι ακόμη
πώς οί μικρές κλειδαριές στις βαλίτσες τους έχουν κρατήσει
τό φώς αύτοϋ τοϋ φάρου σάν έλάχιστα είκονίσματα
δμορφα φλωροκαπνισμένα άπ' τή δική μου φροντίδα κι άγρύπνια.

Πάντα, λοιπόν, ύπάρχει τρόπος κάτι να δώσουμε
κ' ίσως να μείνουμε κ' έμεϊς μ' αύτό πού δίνουμε. Ένα χρώμα
θα ύπάρχει σέ κάθε πρωϊνό να ταιριάζει στο βλέμμα μας. Κ' ήθελα
αύτό να ένοήσω και να πω και να ύπογράψω

σάν ένα γράμμα με άνοιχτή χρονολογία για όποιον παραλήπτη.

Τώρα μπορώ να σωπάσω ξανά και ν' ανάψω τη λάμπα μας.
Περιμένε με. Δυό λεπτά. Δέ θ' άργήσω. Περιμένε.

(*Ο Φαροφύλακας πήρε τὸ μπιντόνι με τὸ πετρέλαιο καὶ τὰ σπύρια. Ἀνέβηκε τὴν ἐσωτερικὴ σκάλα, ἴσως πὺ γρήγορα ἀπὸ ἄλλοτε. Τὸ βῆμα του ἀκουγόταν νεανικὸ νὰ σβῆνει ψηλά, σὰ ν' ἀνηφόριζε στὸν οὐρανό. Ὁ Ἄλλος, κοίταξε μιὰ στιγμὴ ἀπορημένος τοὺς τοίχους, τὸ παράθυρο ποὺ ἐβλεπε στὴ θάλασσα, τὸ ξύλινο ντουλάπι, τὸ χάρτη, τὸ ξυπνητήρι πάνω στὸ τραπέζι — ὅλα θαμπωμένα ἀπ' τὸ ἀπόβραδο — πήρε τὴ βαλίτσα του κ' ἔφυγε βιαστικὰ σὰν κλέφτης, σὰ νᾶχε καταχραστεῖ μιὰν ἀταίριαστὴ ἐμπιστοσύνη, καί, μάλιστα, κάπως ὀργισμένος κιόλας σὰ νὰ τὸν ὑποχρέωναν νὰ συμμεριστεῖ μιὰν ἄγνωστὴ κι ἀσκοπὴ εὐθύνη. Ὅταν κατέβηκε ὁ Φαροφύλακας, δὲ βρῆκε τίποτα. Σκοτείνιαζε. Κατάλαβε ἀκόμη μιὰ φορὰ. Ἡ σιωπὴ φαινόταν πὺ πυκνὴ, σὰν τελεσίδικη. Βγῆκε στὴν ἀλὴ καὶ κοίταξε ἀπ' τὰ κάτω κι ἀπ' τὰ ἔξω τὸ δικὸ του φῶς — ποὺ μόλις εἶχε ἀνάψει — δηλαδὴ τὸ φῶς τοῦ φάρου. Ὑστερα κοίταξε τὰ χέρια του φωτισμένα ἀπ' τὸ φάρο κ' εἶταν σχεδὸν χρυσὰ τὰ χέρια του, σὰν τὰ θαυματοργὰ χέρια τῶν παλιῶν εἰκόνων, κ' εὐλύγιστα κι ἀπατηλὰ σὰν τὰ χέρια τῶν ταχυδακτυλουργῶν. Ὅμως, σ' αὐτὴ τὴ στάση, με τὰ χέρια ὑψωμένα, ἔμοιαζε νὰ προσεύχεται — ἄγνωστο ποῦ — στὴ θάλασσα, στὸν ἄνεμο, στὸ φῶς του; Μεμιᾶς αἰσθάνθηκε τὸ κάπως θεατρικὸ τῆς στάσης του κι ἀναζήτησε μιὰ χειρονομία πὺ συνηθισμένη. Χτύπησε, λοιπὸν, τὶς παλάμες του τὴ μιὰ με τὴν ἄλλη σὰ νὰ χειροκροτοῦσε κάτι ἀόρατο ἢ σὰ νὰ τῖναζε τὰ ψίχουλα ἀπ' τὸ φωμὶ τοῦ δείπνου του — ἂν καὶ δὲν εἶχε ἀκόμη δειπνήσει. Ἐκεῖνὴ ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ, ἕνας πετεινὸς λάλησε κάπου μακριά. Ποιὸς τὸν εἶχε πάλι προδώσει; Τί εἶχε ὁ ἴδιος προδώσει; Ὁχι, ὄχι. Τίποτα. Κι ὁμως ὁ ἦχος τῆς θάλασσας ἔδινε τὴν αἴσθησιν μιᾶς γενικῆς προδοσίας. Ὁ πετεινὸς λάλησε πάλι. Σήμαινε ἀπλῶς τὴν ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ. Ἐρχόταν ἡ ἀνοιξή. Καὶ τ' ἄστρα φάνηκαν πολὺ περισσότερα, πολὺ πὺ καθάρια).*

ΔΙΜΗΝΙΟ, Δεκέμβρης 1958